

چیتەر سه‌رباز چاره‌سه‌ر نیه، ماله‌که جیاکردنه‌وه‌ی گه‌ره‌که!! ... هه‌من میرانی

ئه‌وه‌ی له چاره‌سه‌ر کردنی هه‌ر کێشه و گرفتیک پێویستی له پێشینه‌یه، دیارکردنی خودی کێشه‌که و هۆکاره‌کانی سه‌ره‌ه‌ل‌دان و گه‌شه‌ سه‌ندنیه‌تی، له زانستی سیاسیه‌تیش دیارکردنی ورد و به‌ دیقه‌تی کێشه و ته‌نگه‌ژه‌ی سیاسی سه‌ره‌تای هه‌ل‌ئانی هه‌نگاوه‌ بوو دۆزینه‌وه‌ی چاره‌سه‌ر و ریگه‌ چاره‌ی ده‌رباز بوون لێ، ئه‌وه‌ی له ئیستای عێراق به‌رجه‌سته‌یه‌ کێشه‌یه‌کی تیکه‌ه‌ل‌چرژاوی سیاسی و ئیتنی و تایفی و ئه‌منی و ئابوری و کلتوریه‌یه‌ له ناوه‌خۆ و هه‌ریمی و نیوده‌وله‌تی، بوو بارودۆخی عێراق هه‌ل‌گری ئه‌وه‌نده ره‌هه‌ندی جیا‌جیا‌یه؟ ئه‌گه‌ر به‌وردی له بارودۆخی ئیستای ئێراق وردبینه‌وه‌ ده‌بینین هه‌له‌ ده‌که‌ین گه‌ر پیمان وابێت نا سه‌قامگیری ئاسایش ته‌نیا سه‌رچاوه‌که‌ی تیرۆریسته‌کانی سه‌ر به‌ تۆری قاعیده‌ن و ده‌یان‌ه‌وی حساباتی خۆیان له گه‌ل ئه‌مریکا له‌سه‌ر پشنتی هاو‌لاتیانی ئێراقی هه‌ژمار بکه‌ین، هه‌له‌ش ده‌که‌ین گه‌ر ئه‌وان له هاوکێشه‌که‌ به‌رینه‌ ده‌روه‌، له لایه‌کی دیکه‌ ناگری ئه‌و شه‌ره‌ تایفیه‌ ئاشکرا و روونه‌ دان پێنه‌نیین که‌ ره‌نگه‌ له میژووی هه‌موو عێراق هاوتای نه‌بووبیت و به‌ چه‌شنیک ته‌شه‌نه‌شی کردووه‌ سیاسیه‌کانی نیو حکومه‌ت له هه‌ردوو به‌ره‌ی سوونه و شیعه (جگه‌ له کورد) دوو روانه‌ مامه‌له‌ ده‌که‌ن و ده‌سکه‌وتی سیاسی و پۆست و پله‌و پایه‌ ری ئه‌وه‌ی لینگرتوون که‌ راستیه‌کانی سه‌ر شه‌قام بخه‌نه‌ نیو لێدوانه‌ ره‌سمیه‌کانیان بوو ئه‌وه‌ی هه‌ر لایه‌نی که‌م هه‌ول بدری چاره‌سه‌ره‌کان له سه‌ر بنه‌مای دروست بێنا بکری، ئیستا سه‌رچاوه‌ی هه‌موو کێشه‌کانی عێراقی نه‌بوونی سه‌قامگیری و ئه‌منیه‌ته‌ بوو ئه‌وه‌ی ژیان بپرات به‌ریوه و حکومه‌ت بتوانیت له کونجی گرین زۆن سه‌رده‌ریکات و ئیداره‌ی ئه‌و هه‌موو نه‌هامه‌تیه‌ بکات که‌ له‌دوای 2003 هه‌و به‌ سه‌ر گه‌لانی عێراق هاتووه‌، تا ئێره‌ به‌ دروستی باس ده‌کریت به‌لام ئه‌وه‌ی کێشه‌ی سه‌ره‌کیه‌ خۆمانی لی ده‌بورین، به‌ حکومه‌تی ئێراقی و ئه‌مریکا و هاوپه‌یمانه‌کانیش، کێشه‌ ئه‌منیه‌کان له نه‌بوونی سیاسه‌تی نیشتمانی کارکردن سه‌ری هه‌ل‌داوه‌، له هه‌موو پیکه‌ته‌ی حکومه‌تی ئێراقی ئیستا که‌س هه‌ینده‌ی کوتله‌ی کوردی گریدراو نیه‌ به‌ کیانیک پێی ده‌گوتریت ئێراق، ئه‌وه‌ی دیکه‌ چ له ناوه‌وه‌ وچ ده‌روه‌ی حکومه‌ت هه‌ژموون و ده‌سه‌لاتی خۆی خستۆته‌ گه‌ر بوو قازانج و به‌رژه‌وه‌ندی تایفی و مه‌زه‌بی و تاکه‌ که‌سی، جیاوازیه‌کان روو له زه‌قبونه‌وه‌ی زیاترن، شه‌ری تایفی و کوشتن له سه‌ر ناو و ناسنامه‌ی مه‌زه‌بی و نه‌ته‌وه‌یی (بوو کورد له هه‌ندی شوینی شوقینیه‌تی عه‌ره‌بی) گه‌یشتۆته‌ ئاستیک ئه‌مریکاش چیتەر ناتوانیت نکۆلی لیبکات، راپۆرته‌که‌ی 2007/2/2 ی ده‌زگای هه‌والگری ئه‌مریکا ناوه‌ینان و ئاماژه‌ی روونی تیا‌یه‌ که‌ هه‌ما بوو خراپی و له ده‌ست ده‌رچوونی بارودۆخه‌که‌ ده‌که‌ن و رۆبه‌رت گینتس ی وه‌زیری به‌رگریش پۆلینی شه‌ره‌کانی بوو شیعه - شیعه له باشور و شیعه - سوونه له به‌غدا و ده‌وربه‌ره‌که‌ی و گروپ و ریکخراوه‌ چه‌کداره‌کانی پاشماوه‌ی به‌عس له گه‌ل سوپای عێراقی و هاوپه‌یمان و ریکخراوی قاعیده‌ و سوپای عێراق و هاوپه‌یمان کردووه‌، وه‌کو ئاماژه‌یه‌ک بوو فره‌ ره‌هه‌ندی ته‌نگه‌ژه‌که‌ که‌ پێویستی به‌ فره‌ میکانیزم هه‌یه‌ بوو چاره‌سه‌رکردنیان نه‌ک ته‌نیا میکانیزمیک که‌ شه‌رو هه‌یزی سه‌ربازییه‌، ره‌نگه‌ به‌شیک له‌و کێشانه‌ له ده‌ست خودی عێراقیه‌کان خۆیان بێت و پێویست بکات چه‌کیمانه‌ و واقیعیانه‌ له بارودۆخه‌که‌ بپروانن و به‌زه‌بیان به‌و کوشتاره‌ رۆژانه‌ی هاو‌لاتیانی مه‌ده‌نی بپته‌وه‌ که‌ له هه‌موو ته‌مه‌نی ده‌وله‌تی ئێراق و له سه‌رده‌مه‌ جیا‌جیا‌کانی پادشایه‌تی و کۆماری و به‌عسی و عه‌لاوی وجه‌عفه‌ری و مالیکیش وه‌کو مرو‌فیککی ئاسوده‌ نه‌یان توانیوه‌ گوزه‌ران بکه‌ن، بریار و چاره‌سه‌ری ئه‌و کێشانه‌ پێویسته‌ هه‌ردوو لایه‌نی شه‌رکه‌ر که‌ سوونه و شیعه‌ن له نیو خودی عێراق بیده‌ن نه‌ک شیعه‌کان له ئێرانه‌وه‌ و سوونه‌کانیش له سواریا و سعودیه‌ و میسر و ئه‌رده‌نه‌وه‌ ته‌لقین بدرین، ناوه‌ینانی شه‌ری تایفی و دانپیانانی به‌ مه‌به‌ستی دۆزینه‌وه‌ی ریگه‌چاره‌ی دروست ده‌گری بپته‌ سه‌ره‌تایه‌ک بوو دۆزینه‌وه‌ی چاره‌سه‌ر یان دۆزینه‌وه‌ی

رێگه‌ی ئیداره‌کردنی ئه‌و کێشانه‌، چونکه وه‌کو زۆرێک له چاودێرانی سیاسی و توێژه‌ره‌وه نیۆده‌وله‌تیه‌کانی گرنگیده‌ر به بارودۆخی ئێراق وای بو‌ ده‌چن زۆر ئه‌سته‌م بووه له عێراقی‌کی یه‌کگرتوو ئاشتیانه‌ بتوانی‌ت ئه‌و فره پیکهاته‌یه‌ی کۆمه‌لگای عێراقی گۆزه‌ران به‌یه‌که‌وه بکه‌ن که دوژمنایه‌تی و خوی‌ن و رقوکی‌نه‌ی گه‌وره‌یان که‌وتۆته‌ نیوان، به‌ تایبه‌ت هه‌ردوو مه‌زه‌بی شیعه و سوونه که‌ خاوه‌نی میژووویه‌کی درێژی جیاوازی و ناکۆکی‌شن، بۆیه چاره‌سه‌ره‌که هه‌ر ئه‌وه ده‌بی‌ت که له‌زووه‌وه پێشبینی ده‌کرا ئه‌ویش هه‌لۆه‌شانه‌وه‌ی ئه‌و کیانه‌یه که ئیستا خۆی هه‌لۆه‌شاوه‌ته‌وه و له قوناغی شه‌ر و مملانیی هه‌لۆه‌شانه‌وه‌ی پیکهاته‌کانیه‌تی، ره‌نگه بو‌ ئیستا ئیداره‌کردنی ئه‌و کیشه مه‌زه‌بی و شه‌ره‌ تایفیه پێویسته‌کی زیده به‌ بایه‌خ بی‌ت بو‌ ئه‌وه‌ی چیتر خوی‌ن نه‌رژیت و بارودۆخه‌که زیاتر په‌ره‌نه‌سینی‌ت، چونکه گه‌ر ئه‌و ئیداره‌کردنه نه‌یه‌ته ئارا که پێویستی به‌ چوونه ژێر بالی ئه‌و داخوایانه‌یه که پێش و دوای رووخانی رژیمی‌ش سه‌رکردایه‌تی کورد بو‌ ئاشته‌وایی نیشتیمانی بانگه‌شه‌ی بو‌ کرد، ده‌نا به‌ پێچه‌وانه‌وه وه‌کو له‌ دواین راپۆرته‌که‌ی CIA یش هاتوو هه‌ر تا 12 یان 18 مانگی دیکه چاره‌سه‌ری ئه‌و شه‌ره تایفیه نه‌کریت ئاسایش هه‌ر نامینی‌ت، ره‌نگه ئه‌وسا ئه‌مریکاش چیتر ئه‌و قه‌ناعه‌ته نه‌شاری‌ته‌وه که سه‌رباز چاره‌سه‌ری ئه‌و بارودۆخه‌ی پیناکری‌ت، ده‌بی‌ت شیوی (خواردن) ئه‌و منداله ناکۆکانه لێک جابکری‌ته‌وه و هه‌رکه‌سه و بخری‌ته ژووری تایبه‌تی خۆی.

merany@rojev.org